

la xapolina' (*AlcM*, § 3), 'punta del palustre' (§ 2) (no sé si és casual que la grafia *ragañols* amb *ll* ens recordi coses semblants en les variants de *CARAGOL*, especialment occitanes). Hi pogué contribuir així mateix *carcanyol* que també expressa coses torçades (vol. II, 565b48ss), més que més essent derivat de *CARCANNUM* 'canaula' i de *carcany* 'encí del jou' (565a44). En fi no ometem altres paronímies, d'aire més vague i casual, per si no ho són del tot *garra* (cf. *garrell* 'cama-tort'), per bé que no sembla existir un *garranyol, que seria bona font, amb metàtesi; *tortolol*, *reganyar el pinyol* 'ensenyar les dents'. *Enreganyolat* 'guarnit de reganyols' Ciutadella (*AlcM*)

¹ Algú em deia, 1935, que *regunyosa* ja figura en JRoig, i qui sap si té raó, almenys en la *varia lectio*; no hi sé més que la *ranyimosa* (v. 1971), en context no pas incompatible, però Chabàs que hi posa breu comentari, no dóna pas aqueixa variant (ni tampoc *reganyosa*). És confonia l'amic potser amb la forma de *CRos*? Però de fet n'hi ha alguna dada valenciana encara més antiga, en StVicentF: «suportar lo proisme enugós: axí com algú, si té la muller *ragunyosa*, si lo marit la sosté, bona vida és. Axí mateix si lo marit és *ragunyós* ---», StVicentF (vocab de GSchib). Aquesta i pot ser deguda a influència del sinònim del *Spill*; però encara més a la d'un verb parònim, i quasi sinònim de *reganyar*, que s'ha usat en diverses variants, ben coneguda *regutnar* 'tirar coces'; el qual precisament apareix en sermons d'ell mateix en una variant pròxima a *reganyar* i en un sentit figurat de 'rebellar-se, conduir-se perversament', pròxim al de *reganyar*: «no ha sant ne santa en Parais --- que hagen guanyat res, sinó ab aquest cors: e per açò lo devem amar, donar-li a péxer, mas no tant que *requinne*, que no face luxúria --- e axí no lezar-lo *requinmar*, e en esta forma guanyarem molt» (*Serm* III, 190.21ss.) (ben llegida la *q* i no -g-?) Aquí tenim, doncs, una dada ben antiga, que serà útil afegir a les que hem donat de *regutnar*/*repetnar*, a *GUIT* i *PEU*. És d'aquest nus d'arrels encreuades que ha de venir la *z* de *ragunyós*, alteració de *reganyós*, que així tenim documentat indirectament des de l'E. Mj. I V. les formes que cito després en el paràgraf de *reguny*

REGAR, del ll. RIGARE 'regar', 'mullar'. □ 1ª doc · Lluil.

«Regava l'amic les sements ab làgremes e ab plors», Lluil (*Amic e Amat*, NCL XIV, 45 10); «tant anaren los tres savis parlant --- que sdevengeren en aquella forest per la qual anava lo gentil, e foren en un bell prat on hac una beyla font qui *regava* cinc arbres ---», id. (*Gentil*, 8 8). Mot de la llengua de sempre i de tot el territori. És clar que també apareix en molts docs agrícoles «--- regadura per què *rega* hom --- havien contrastes de *regadures* e de termes ---», doc. ross. de 1323 (Elna) *InvLC*; i veg. les cites de 1332 i 1372, infra, a propòsit de *regad/regor* i de *regadora*. Amb el sentit de 'mullar, arriuar': «Divendres sant, / dia honest de dol e plant, / --- me presentí / sus dins la Seu

/ --- / Yo viu venir una casada / --- / sols dos seguidors aduia, / dones abdues / --- / ja m semblave ves les gotes / *regar* ses galtes / d'aquell gran plor qui nostres faltes / aytal jorn crema / ---», *Coll de les Dames* (val. fi S. xv), v. 37.

Sense interrupció fins a la Renaix: «Gentil, l'aligó tendre, sa armadura / contempla, i amb coratge que no dura, / —Pare —li diu— voldria ser cavaller com ell / No he fet amb vós contra Almansor la guerra? / M'ha vist l'espantilla l'enemic? / La terra, no *reguí* jo amb sang meva i amb sang de sarrains? / per què l'elm i l'escüt qu'a tants donàreu, / a mi, a mi sol, fill vostre me'l negàreu?», *Canigó* I, 3c «La lluna guaita sobre les ones, / les ones mouen dolça remor, / i a sa finestra guaita una nina, / *regant* la mota d'un test aïrós / De lluny arriba dolça tonada / ---», Costa i Llobera, a. 1874 (*Tradicions i Fant* Lo que diu una cançó, *IdOr* xxv, 15).

Noms de formes o mètodes de *regar* en el *Costumari d'I Mancomunitat* II, 102. I en una acc. més figurada, 'escampar, tirar per terra': «Desesperes de neguit com faig jo? / Potser, pobreta, t'apunyegas, / vestit y trenes esllenegues, / potser els llençols y conxa *regues*, / febrosa revolcant-t'hi del cor en l'estretor?», Verdaguier, en una poesia de les *Jovenívols* (c. 1860?) (*O C Pop* xxix, 214) (acc. semblant en el cast d'Amèrica, *DECH* IV, 843b50-52; cf. 45-50. fets conexas en portuguès)

El ll. RIGARE no es va conservar en la major part de les llengües romàniques, almenys amb caràcter i evolució de mot hereditari; això només en les tres llengües hispàniques, cat, cast. i port. *regar*; fins en llengua d'oc es va perdre, substituït allà per *azaigar* ADAQUARE i *arrosar*, fins aranes *adaiguà*; fr. *arroser*. En el present, venint d'una *z*, la *é* hauria de ser oberta, però és tancada tant en el cat. central com a Mallorca («l'ayga qui *régas*», *DFgra*, s. v. *riego*); tanmateix, no pertot, car a Cerdanya diuen «ell *régas*» (Tor de Querol, 1959); innovació paral·lela a la del cast. *riega*: així com allí aquest, i *friegas*, *pliegas*, són innovacions analògiques de *siega*, *miega*, *ciega*, també en català s'ha produït això (igual que en *pega*, *gemega*, *combrega* ---), per analogia dels verbs amb *é* etimològica, com *sega*, *nega*, *prega* (cf. Fabra, *Gram* 1912, p. 62), entre nosaltres més que més, havent-hi la influència de *REC*, que tenia *è* primitiva: en efecte, als articles *REC* i *REGA* hem vist testimonis del fet recíproc.

DERIV: *Regà* [1315, *AlcM*] 'regadiu', analògic de *secà* *Regable* *Regada* *Regadís* *Regadiu*: originalment fou adj: «*regadiu* id, irriguus: campus, ager, terra irrigua», fem *regadiva*: «*regadiva*: cosa que ·s rega», Nebrixa i *DTo* 1670 Així ho escrivia Verdaguier en l'esborrall de l'*Atl.* (1867): «los aucells saltironan pel maduixer ombrívol, / prop dels moltons que esporgan lo sàlich *regadiu* / --- / pels forats de les roques, sospeses vora 'l riu» (II, 13b, estrofa descartada en la versió definitiva); i crec que així ho entenen uns llauradors valencians en informar-me: «tot és *regaiu* en este terme», explicant-me «tot se rega» (Benimuslem, 1962). *Regadivol* mall.